

Regeringen, Klimat- och
näringsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
lotta.lewin-pihlblad@regeringskansliet.se
Er beteckning KN 2025/01289

Länsstyrelsen Kronobergs yttrande över SOU 2025:68

Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationskunskap – för ökad försörjningsberedskap

Länsstyrelsen Kronoberg välkomnar utredningens ambition att stärka Sveriges förmåga när det gäller försörjningsberedskap genom utvecklade samverkansformer och en modern byggnads- och reparationsberedskap. I analysen av remissen har ett samarbete skett mellan Länsstyrelserna i Skåne och Kronoberg varför delar i yttrandet återkommer i båda länsstyrelsernas svar.

Vi tillstyrker huvudsakligen förslaget men lämnar synpunkter och kommentarer enligt nedan.

2.4 Försörjningsanalyser är viktiga men bör inte vara för detaljerade

Länsstyrelsen Kronoberg (nedan Länsstyrelsen) instämmer i att försörjningsanalys är en viktig del i försörjningsberedskapen men framhåller att frågan om vilka varor och tjänster som ska prioriteras är normativ, och inte bara kan analyseras fram. God effekt av försörjningsanalyser förutsätter därför att en allmän prioriteringsordning som utredaren föreslår, tas fram såväl på nationell som högre regional och regional nivå.

Länsstyrelsen saknar ett heltäckande resonemang om hur försörjningskriser ska hanteras.

Betänkandet innehåller flera positiva förslag och det är bra att frågan om prioritering tas upp och behandlas. Länsstyrelsen konstaterar dock att ett utredningen saknar ett strategiskt resonemang om hur försörjningskriser ska hanteras i Sverige. Fokus på att peka ut en aktör som ska lösa problemet genom att prioritera och "fördela resurser" inom ett specifikt område är enligt vår bedömning bara lösningen för en liten del av den totala förmågan att hantera en försörjningskris. Grunden bör istället vara att:

- säkerställa en förmåga till samverkan och ledning på flera nivåer som inbegriper relevanta aktörer och säkerställer en bra lägesbild.
- åtgärder som skapar förutsättningar för en fungerande marknad såsom fungerande transporter, informationsflöde och betalningar
- ha en förmåga till eventuella ingripanden för att reglera marknader såsom ransonering, priskontroller med mera
- i undantagsfall gripa in och styra prioritering eller handgripligen fördela resurser.

3.6 Länsstyrelsen tillstyrker ett nytt krav i upphandlingslagarna att beakta försörjningsberedskap

Länsstyrelsen tillstyrker ett nytt krav i upphandlingslagarna att beakta försörjningsberedskap. Det förtydligar det krav som ställs i beredskapsförordningen att beakta totalförsvarets krav och breddar det till all offentlig upphandling.

3.7 Länsstyrelsen tillstyrker ett nytt system för F-avtal

Länsstyrelsen bedömer att det är mycket viktigt att få tydlighet i hur staten ska förhålla sig till de företag som verkar inom det som förr kallades för folkförsörjningen, som inte i första hand levererar till det allmänna. Länsstyrelsen delar också utredarens syn att avtalsformen är lämplig. Länsstyrelsen tillstyrker därför förslaget om inrättande av F-avtal. Vissa frågetecken kvarstår såsom hur man ska utse dessa företag, kopplingen till försörjning av dessa företag, och

om flera myndigheter kan teckna F-avtal med samma koncern för olika ändamål. Samordning kommer vara viktigt och det skulle kunna vara lämpligt att den myndighet som avser teckna ett F-avtal i förväg anmäler sin avsikt till Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB), om de får uppdrag att ha översikt över avtalen.

Länsstyrelsen konstaterar vidare att det finns företag som bara verkar lokalt men som är viktiga där de verkar. Länsstyrelsen anser därför att det bör vara möjligt för kommuner att, i samråd med berörd länsstyrelse, teckna F-avtal.

3.7.3 Länsstyrelsen tillstyrker MSB:s nya uppgifter men ställer sig tveksam till resonemangen om omfördelning av resurser

Länsstyrelsen anser att det är rimligt att det finns en myndighet som har översikt över avtalen och att MSB kan vara lämplig därvidlag. Vidare ser Länsstyrelsen ett stort behov av att MSB, i samverkan med relevanta aktörer, tar fram tydligare planeringsantaganden vad avser prioriteringar i linje med vad utredaren föreslår.

Länsstyrelsen ställer sig dock mycket tveksam till utredarens vidare resonemang om att en myndighet (MSB) i förlängningen ska ha ett öppet mandat att "omfördela" resurser i samhället, såväl allmänna som privata.

Länsstyrelsen ser att möjligheten kan behöva finnas i extrema fall som då bör vara tydligt angivna. En sådan omfördelning, om den ska göras, bör tillfalla regeringen i kraft av dess grundlagsfästa uppgift att styra riket. Detta föreslås i prop. 2024/25:167 när det gäller beredskapen inom hälso- och sjukvården, där man också pekar på Socialstyrelsen som den myndighet som kan utses av regeringen när det bedöms möjligt och lämpligt. MSB har en viktig uppgift att stödja regeringen, och att som andra myndigheter genomföra regeringens politik, men bör inte överta dess uppgifter. Om förbindelsen med regeringen bryts i någon del av landet tillfaller uppgiften civilområdesansvarig länsstyrelse, eller länsstyrelse.

Givet komplexiteten i försörjningskedjor kan det vara förenat med risker om staten ger sig in i försörjningsflöden och omfördelar resurser. I en situation med mycket omfattande resursbrist på flera

områden är det också sannolikt att en sådan omfördelning blir svår att genomföra i praktiken.

Den uppgift som utredaren konkret föreslår, att på förfrågan från offentliga och privata aktörer bistå med bedömningar över prioriteringar och fördelning är däremot lämplig, i synnerhet om den kan utgå från av regeringen angivna prioriteringar.

Avsnitt 3.7.8 En ny sekretessbestämmelse behövs

Utredningen konstaterar att F-avtal till sin natur kommer att innehålla känsliga uppgifter. Utredningen menar vidare att det finns goda skäl för att argumentera för att F-avtalets existens och hela innehåll bör omfattas av sekretess. Enligt utredningen krävs det dock inga nya särskilda bestämmelser om sekretess. Utredningen hänvisar till bestämmelserna om försvarssekretess i 15 kap. 2 § OSL, sekretess för uppgifter avseende säkerhets- och bevakningsåtgärder i 18 kap. 8 § OSL, upphandlingssekretess i 19 kap. 3 § OSL samt sekretess för enskilds affärs- och driftförhållanden i 31 kap. 16 § OSL.

Länsstyrelsen instämmer i att F-avtalen och uppgifter som framkommer om företags affärsförhållanden, bör omfattas av sekretess. Länsstyrelsen ställer sig dock tveksam till om ett företags namn kan skyddas med stöd av 18 kap. 8 § OSL, som avser mer detaljerade uppgifter kring ett företags skyddsvärda verksamhet ur bevaknings- och säkerhetssynpunkt. Bestämmelsen om försvarssekretess i 15 kap. 2 § OSL omfattar enbart uppgifter inom totalförsvaret. Den går därmed inte att tillämpa på uppgifter som hanteras inom myndigheternas arbete med fredstida kriser. Bestämmelsen i 31 kap. 16 § OSL skyddar uppgifter som härrör från en affärsförbindelse. Länsstyrelsen kan därmed inte utesluta att vissa avtal och bakomliggande utredning kan stå utanför sekretesskydd beroende på om avtal faktiskt slutits och på avtalets omfattning och syfte. Länsstyrelsen bedömer att det finns ett behov av ytterligare en sekretessbestämmelse för att säkerställa att det finns ett fullgott sekretesskydd.

3.10 Länsstyrelsen avråder från en utredning om en ny lagstiftning för försörjningsberedskap i nuläget

Länsstyrelsen delar i grunden uppfattningen att en översyn av författningarna kopplade till försörjningsberedskap är rimlig. I sammanhanget bör dock beaktas att aktörerna inom civilt försvar har inväntat utredningar och klargöranden inom försörjningsberedskapen sedan 2018. Föreliggande utredning ger förutsättningar för att arbeta med analys och avtal med företag för att åstadkomma konkret förmåga. En ny utredning riskerar att hämma detta arbete, i väntan på vad en sådan föreslår och förändrar.

4 Länsstyrelsen ser fortfarande behov av en särskilt organiserad byggnads- och reparationsberedskap

Länsstyrelsen konstaterar att den byggnads- och reparationsberedskap (BRB) som fanns mellan 1944 och 2007 var en särskilt organiserad förstärkningsresurs, inte bara ett ord som beskriver förmågan att bygga och reparera vilket utredaren vill få det till. Den var aldrig tänkt att ersätta den förmåga som varje aktör ska ha. Genom BRB knöts byggbranschens expertis till totalförsvaret på ett organiserat sätt för att snabbare kunna få fram bygg- och reparationsförmåga till särskilt prioriterade objekt när ordinarie resurser inte räckte till.

Länsstyrelsen delar inte utredarens bedömning att ett återinförande i dagens läge skulle vara omöjligt även om stora förändring skulle krävas när till exempel när det gäller byggnäringens beroenden av långa försörjningskedjor. Tvärtom torde den ökade komplexiteten i byggbranschen öka behovet av att vidta åtgärder för att möjliggöra nyttjande av branschens expertis och resurser för att kunna leda och prioritera bygg- och reparationsverksamhet i höjd beredskap.

Länsstyrelsen ser behov av ett centralt kansli och ser positivt på att ett sådant inrättas men anser att Boverket, som har en närmare relation till Byggbranschen, bör övervägas som huvudman.

Länsstyrelsen konstaterar att även denna fråga diskuterats under lång tid, och ser det som angeläget att frågan går till åtgärd. Samtidigt som utredaren anser att en byggnads- och reparations-

beredskap i den klassiska förståelsen av begreppet inte behövs, föreslås ytterligare ett uppdrag, till MSB och Boverket, för att inrätta förstärkningsresurser för just ökad byggnads- och reparationsberedskap. Att det skulle gå att bygga upp någon betydande förstärkningsresurs på något annat sätt än genom samarbete med byggbranschen, exempelvis på det sätt som föreslås i föregående stycke, verkar osannolikt.

7 Länsstyrelsen ser behov av resursförstärkning för byggnads- och reparationsberedskap och för stöd till kommunerna

Länsstyrelsen ser ett ökat behov hos samtliga länsstyrelser att utöka stödet till kommuner vad avser försörjningsberedskap. Det gäller dels i utförandet av försörjningsanalyser, som i många fall bygger på informationsinhämtning från kommuner som går via länsstyrelserna. Det gäller också stöd i hur kommuner ska teckna avtal och, enligt Länsstyrelsens förslag, lokala F-avtal.

Om ärendets beredning

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med Carina Yngvesson handläggare på Försvars- och beredskapsenheten som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Fredrik Nygren t.f. försvarsdirektör, Karin Hopstadius bitr. försvarsdirektör och Liisa Sund jurist på Rättsenheten deltagit.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta mig, Carina Yngvesson, för frågor på telefon 010-2237318 eller via e-post carina.yngvesson@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 4442-2025 i ämnesraden för e-post.

Det går även bra att ringa till Länsstyrelsens växel, telefon 010-223 70 00.

Carina Yngvesson